

Lietuvos Respublikos Seimo frakcijoms
Lietuvos Respublikos Seimo Aplinkos apsaugos komitetui
Lietuvos Respublikos Seimo Ekonomikos komitetui
Lietuvos Respublikos Seimo Kaimo reikalų komitetui
Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministrui K. Navickui
Lietuvos Respublikos Ministrės Pirmininkės patarėjui
I. Jankauskui
Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijai
Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai

2023-02-15, Vilnius

DĖL LRV NUTARIMO DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS GYVŪNŲ GEROVĖS IR APSAUGOS ĮSTATYMO NR. VIII-500 2, 3, 10, 12 IR 17 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-1104 IR LIETUVOS RESPUBLIKOS LAUKINĖS GYVŪNIJOS ĮSTATYMO NR. VIII- 498 8 IR 24 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP- 1105 PROJEKTO

Lietuvos žvėrelių augintojų asociacija (**LŽAA**), vienijanti Lietuvos kailinių žvėrelių (audinių ir šinšių) augintojus, teikia savo nuomonę dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo Nr. VIII-500 2, 3, 10, 12 ir 17 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-1104 ir dėl Laukinės gyvūnijos įstatymo Nr. VIII-498 8 ir 24 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-1105“ (**Įstatymų projektai**) projekto (**Nutarimo projektas**), kuris buvo pateiktas su Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos (**Ministerija**) 2023-02-07 lydraščiu Nr. 2D-286 (11.22 E) (**Lydraštis**).

Dėl kailinių žvėrelių auginimo verslo uždraudimo

LŽAA 2022-12-16 pateikė išsamias pastabas ankstesnei Nutarimo projekto redakcijai, į kurias buvo nuspręsta neatsižvelgti derinimo pažymoje nurodant, kad „*pagrindiniai Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo Nr. VIII-500 2, 3, 10, 12 ir 17 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-1104 ir Laukinės gyvūnijos įstatymo Nr. VIII-498 8 ir 24 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-1105 (toliau – Įstatymų projektai) uždaviniai: uždrausti auginti, veisti ir žudyti gyvūnus dėl naudos iš jų kailio. Taip pat šiais Įstatymų projektais siekiama gyvūnų gerovės užtikrinimo, atsižvelgiant į visuomenės požiūrį, rizikų visuomenės sveikatai mažinimą ir aplinkos apsaugą. Atsižvelgiant į tai, kad pastaboje išdėstyti ekonominiai argumentai, kuriais grindžiamas verslo pelningumas, todėl manome, kad jie neatitinka minėtų Įstatymų projektų rengimo tikslų, išdėstyty jų aiškinamajame rašte ir Nutarimo projekto tikslų nurodyty lydraštyje.*“.

LŽAA ir toliau palaiko 2022-12-16 pateiktas pastabas Nutarimo projektui bei prašo į jas atsižvelgti, nes mano, jog 2022-12-16 pateiktos pastabos yra svarbios ir turėtų būti rimtai bei atidžiai įvertintos.

LŽAA nariai kategoriškai prieštarauja kailinių žvėrelių auginimo (**Verslas**) draudimui ir yra pasiruošę ginti savo teisę į daugelį metų kurtą ir Lietuvos valstybės prioritetiniu laikytą Verslą, kuris buvo skatinamas (teikiama parama iš nacionalinių ir (ar) Europos Sąjungos lėšų).

Vadovaujantis Konstitucijos¹ 48 str., kiekvienas žmogus gali laisvai pasirinkti darbą bei verslą ir turi teisę turėti tinkamas, saugias ir sveikas darbo sąlygas, gauti teisingą apmokėjimą už darbą ir socialinę apsaugą nedarbo atveju.

LŽAA nariai augina ūkinius gyvūnus kaip ir eilė gyvulininkystė užsiimančių verslų, tačiau gyvūnų gerovės standartų laikosi griežčiau nei bet kuri kita žemės ūkio šaka. Lietuvoje auginant kailinius žvėrelius yra laikomasi ir visų 1998-07-20 Tarybos direktyvos 98/58/EB dėl ūkinės paskirties gyvūnų apsaugos reikalavimų. Be to, griežčiausių gerovės standartų vykdymas yra užtikrinamas padidintu dėmesiu iš Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos bei gyvūnų teisių aktyvistų.

SESV² 49 ir 63 str. garantuoja laisvą kapitalo judėjimą bei įsisteigimo laisvę. Dalies LŽAA narių naudos gavėjai yra užsienio investuotojai. Todėl Verslo apribojimas pažeis šių asmenų SESV garantuojamą laisvą kapitalo judėjimą bei įsisteigimo laisvę.

Vis dėl to, jeigu įstatymų leidėjas nuspręstų neatsižvelgti į išsamius ir pagrįstus argumentus, patvirtinančius Verslo išsaugojimo poreikį, turėtų būti aiškiai įvertintos tokio Verslo draudimo pasekmės ir sąžiningai atlyginama visa žala, patirta dėl tokio Verslo draudimo, kaip numato Konstitucijos 23 str.³ ir kiti teisės aktai.

Nutarimo projektas neatitinka imperatyviųjų teisės aktų reikalavimų

Lydraštyje nurodoma, kad numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas, vadovaujantis Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003-02-06 nutarimu Nr. 276 „Dėl Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos patvirtinimo“ (**Metodika**), neatliekamas. Nutarimo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo (**TPĮ**) reikalavimų.

Rengiant teisės akto, kuriuo numatoma reglamentuoti iki tol nereglementuotus santykius, taip pat **kuriuo iš esmės keičiamas teisinis reguliavimas**, projektą, **privalo būti atliekamas numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas (Poveikio vertinimas)**. Šio vertinimo išsamumas turi būti proporcingas galimoms numatomo teisinio reguliavimo pasekmėms. Sprendimą dėl numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo priima teisės akto projekto rengėjas. Atliekant numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimą, nustatomas galimas teigiamas ir neigiamas poveikis to teisinio reguliavimo sričiai, asmenims ar jų grupėms, kuriems bus taikomas numatomas teisinis reguliavimas. Atsižvelgiant į teisės akte numatomo naujo teisinio reguliavimo pobūdį, mastą, turi būti įvertinamas poveikis ekonomikai, konkurencijai, valstybės finansams, socialinei aplinkai, viešajam administravimui, teisinei sistemai, kriminogeninei situacijai, korupcijos mastui, aplinkai, administracinei naštai, regionų plėtrai, reglamentuojamoms profesijoms ir kitoms sritims. Įstatymo ar kito Seimo teisės akto projekte numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai pateikiami aiškinamajame rašte arba atskiru dokumentu. Rengiant kitus teisės aktų projektus, numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai pateikiami Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos, savivaldybės tarybos ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka⁴.

¹ Lietuvos Respublikos Konstitucija (**Konstitucija**).

² Sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo (**SESV**).

³ Pagal Konstitucijos 23 str. nuosavybė gali būti paimama tik įstatymo nustatyta tvarka visuomenės poreikiams ir teisingai atlyginama.

⁴ TPĮ 15 str. 1-3 d.

Verslo draudimas reiškia, kad teisinis reguliavimas yra keičiamas iš esmės – esamas reguliavimas, suteikiantis teisę verstis tokia veikla (žvėrelių auginimo kailiams veikla), kuri Lietuvoje netgi buvo prioritetinė ir skatinama, naikinamas priimant naują reguliavimą, draudžiantį Verslą. Tokiu atveju, laikantis TPĮ 15 str. reikalavimų, privalo būti atliekamas Poveikio vertinimas.

Metodika taip pat patvirtina, kad privalo būti atliekamas Poveikio vertinimas. Metodikos 4 p. numatyta, jog turi būti atliekamas prioritetinių teisėkūros iniciatyvų, teisės aktų projektų, teikiamų svarstyti Vyriausybei, numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas, kai numatoma reglamentuoti iki tol nereglementuotus santykius, taip pat **kai iš esmės keičiamas teisinis reguliavimas**. Metodikos 34 p. nurodyta, kad kitų projektų (išskyrus prioritetines teisėkūros iniciatyvas) poveikio vertinimo procesas apima: poveikio vertinimo atlikimą, rezultatų apibendrinimą ir jų pateikimą.

Be to, Metodikos 36 p. numato, kad teisės aktų, išskyrus įstatymų ir kitų Lietuvos Respublikos Seimo priimamų teisės aktų, projektų poveikio vertinimo rezultatų išvados kartu su projektu pateikiamos kaip apibendrinta informacija projektą parengusios institucijos rašte, kuriuo teisės akto projektas teikiamas išvadoms gauti, ir (ar) teikime Vyriausybei. Apibendrintoje informacijoje nurodomas numatomo teisinio reguliavimo tikslas, galimas teigiamas ir (ar) neigiamas projekto poveikis kiekvienu vertintu poveikio vertinimo aspektu, kur įmanoma, pagrįstas atliktais skaičiavimais. Projekto rengėjui nusprendus, poveikio vertinimo rezultatai gali būti pateikiami ne rašte, kuriuo teisės akto projektas teikiamas išvadoms gauti, ar teikime Vyriausybei, o atskiroje Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo pažymoje, kurios forma pateikta Metodikos 3 priede. parengta Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo pažyma teikiama suinteresuotoms institucijoms kartu su projektu išvadoms gauti.

Nors Ministerija buvo užsakiusi Smart Continent LT, UAB kailinės žvėrininkystės uždraudimo Lietuvoje poveikio vertinimą, tačiau pati Ministerija šio vertinimo nelaiko kaip atlikto pagal TPĮ ir Metodikos nuostatas bei Lydraštyje **aiškiai nurodo, kad Poveikio vertinimas nebuvo atliekamas** ir šiuo vertinimu nesivadovauja, teikdama Nutarimo projektą. Tačiau, kaip matyti iš TPĮ ir Metodikos reikalavimų, toks vertinimas privalėjo būti atliktas, o, jo nesant, yra pažeisti imperatyvieji teisės aktų reikalavimai.

Nutarimo projekte nurodoma 1 mln. EUR kompensacijų už Verslo uždraudimą suma reikšmingai prieštarauja ekspertų vertinimui ir kitų šalių praktikai

Nutarimo projekte nurodoma, kad *„Lėšos kompensacijoms už Verslo uždraudimą būtų skiriamos iš Žemės ūkio ministerijos asignavimų, kurių bendra visiems ūkio subjektams vienkartinė kompensacijos už kailinės žvėrininkystės verslo uždraudimą suma sudarytų apie 1 mln. Eur.“*.

Tačiau ši informacija neatitinka nei Ministerijos užsakymo Smart Continent LT, UAB kailinės žvėrininkystės uždraudimo Lietuvoje poveikio vertinimo (**Vertinimas**) nei kitų šalių praktikos.

Ministerijos užsakyto Smart Continent LT, UAB Vertinimo išvada yra tokia: *„kailinės žvėrininkystės verslo uždraudimo kompensacijų preliminarinė suma – **56,85 mln. Eur.** Skaičiuojant poveikį biudžetui dėl kompensacijų išmokėjimo buvo įvertintos išmokos už prarastas pajamas, išlaidas, susijusias su verslo uždarymu, nedarbo išmokos ir išmokos šeimų*

pajamoms užtikrinti. Didžiausią kompensacijos sumos dalį sudarytų išmokos už negautas pajamas už audinių odų ir kailių pardavimą.“.

LŽAA yra nesuprantama, kodėl Nutarimo projekte yra nurodoma 1 mln. EUR kompensacijų suma, grindžiama Smart Continent LT, UAB Vertinimu, nors pačiame Vertinime yra nurodyta – 56,85 mln. EUR suma.

Be to, LŽAA pastebi, kad vertinime nurodyta 56,85 mln. EUR suma yra tik preliminarai bei paskaičiuota neįvertinus visų Verslo uždarymo išlaidų. Verslo uždarymo išlaidos valstybei bus gerokai didesnės ir preliminariai sudarys apie **175 mln. EUR** (Priedas Nr. 2 – LŽAA LŽAA paaiškinimai dėl kailinių žvėrelių auginimo draudimo Lietuvoje pasekmių).

Atsižvelgiant į tai, kas nurodyta, Nutarimo projekte turėtų būti tikslinamas dėl Verslo uždraudimo mokėtinų kompensacijų dydis nuo 1 mln. EUR iki 175 mln. EUR.

Nutarimu siūlomas Įstatymų projektų įsigaliojimo nukėlimo terminas yra per trumpas

Nutarimo projekto 1 p. siūloma Įstatymų projektų įsigaliojimo bei komercinės veiklos, kurios tikslas gauti ar parduoti kailį, uždraudimo datą nukelti į 2027-01-01.

Siūlomas Įstatymų projektų įsigaliojimo terminas yra per trumpas. Jis turėtų būti bent 10 metų dėl to, kad, kaip minėta, Lietuvos žvėrininkystės ūkiai yra tarp geriausių ir daugiausiai kailių išauginančių pasaulyje, Lietuvoje auginamų žvėrelių kailiai yra itin kokybiški, o Lietuvoje šis Verslas buvo laikomas prioritetiniu. Todėl yra būtinas ilgesnis laikas Verslo persitvarkymui.

Europos Sąjungos valstybėse narėse, kuriose priimtas sprendimas uždrausti kailinės žvėrininkystės verslą, verslo uždraudimo atidėjimo laikotarpis buvo iki 11 metų. Todėl Verslo uždraudimo nukėlimas 10 metų atitinka ir Europos sąjungos praktiką.

Atsižvelgiant į tai, kas nurodyta, LŽAA **prašo** atsižvelgti į LŽAA pastabas dėl Nutarimo projekto.

Priedas:

1. Lobisto pažymėjimas;
2. LŽAA paaiškinimai dėl kailinių žvėrelių auginimo draudimo Lietuvoje pasekmių.

Pagarbiai

Advokatas Vytautas Kaklys

Pastabos parengtos ir teikiamos kliento Lietuvos žvėrelių augintojų asociacijos (kodas 164129076) pavedimu.